הסכת אישי – תוצר לדוגמה - עברית

פרטים אישיים

שם המפמ"ר:	ד"ר יוסי לונדין
שם איש הקשר:	מוריה בר-און
תחום הדעת:	היסטוריה חמ"ד

הסכת אישי – תוצר לדוגמה

על פי דרישות המשימה, עליכם **להדגיש ((Bold** את המושגים המופיעים בטקסט המשימה.

בשל מגבלה טכנית, לא ניתן להדגיש את המושגים בתוצר לדוגמה. עם זאת, היעדר ההדגשה בתוצר לדוגמה אינו פוטר אתכם מהדרישה להדגיש את המושגים בעבודה שאתם מגישים.

29225 מדינת ישראל

צרפו רכיב חזותי להסכת (רשות):		שלב א' במלחמת העצמאות
אם החלטתם לצרף רכיב חזותי (לא חובה), ציינו את מקורו של הרכיב החזותי (שם היצירה, שם היוצר, היכן פורסמה היצירה).		
		מגיש: אוריאל יששכרוב
		הוסיפו כאן קישור לקובץ ההסכת (ודאו שיש הרשאות לפתוח אותו). על הקובץ להיות בפורמט 3MP. אורך ההסכת בין 4 ל-8 דקות.

תיאור הנושא/הסוגיה/הדילמה

ב-29 בנובמבר 1947 אישרה עצרת האו"ם את החלטת החלוקה, הקוראת לחלוקת ארץ ישראל לשתי מדינות עצמאיות – יהודית וערבית. הישוב היהודי קיבל את ההחלטה בשמחה וברקודים ברחובות, בעוד ההנהגה הערבית בארץ ובמדינות הערביות השכנות דחתה אותה לחלוטין. למחרת, ב-30 בנובמבר, נורו יריות ראשונות על אוטובוס אגד ליד נחלים. אירוע זה סימן את פתיחתו של החלק הראשון במלחמת העצמאות שנמשך עד להכרזת המדינה בה' באייר תש"ח.

בשלב הראשון התמודד הישוב היהודי מול הכוחות הערביים המקומיים, שנתמכו במתנדבים מ**"צבא ההצלה"** של קאוקג'י. צבא ההצלה היה כוח צבאי של מתנדבים מארצות ערב בהנהגתו של פאוזי קאוקג'י, שבאו לארץ ישראל במהלך החלק הראשון של מלחמת העצמאות במטרה לסייע לכוחות הערבים המקומיים במאבק נגד היישוב היהודי. הכוח הערבי היה לא-סדיר, לא מאורגן תחת פיקוד אחד, וסבל ממחסור בציוד כבד. מצד שני, לערבים היו יתרון טופוגרפי מובהק: שליטה על הכבישים הראשיים והגבעות השולטות. מנגד, לכוח היהודי היה ארגון מרכזי, משמעת גבוהה, מערך גיוס יעיל ורוח לחימה חזקה, אך הוא סבל מנחיתות מספרית ומחסור חמור בנשק כבד ובארטילריה.

בחודשים הראשונים פעל הישוב באסטרטגיה הגנתית. המאמץ המרכזי הושקע בשמירה על נקודות היישוב ובאבטחת השיירות שהובילו אספקה לירושלים הנצורה ולנקודות מבודדות בנגב ובגליל. במרץ 1948 הגיעה שיטה זו למשבר קשה. חלק מהשיירות נפגעו ונהרגו בהם לוחמים רבים, וארצות הברית הסירה את תמיכתה מהחלטת החלוקה והציעה להקים מנדט חדש באזור. (גדעון דרורי, התקופה פרק 2 מדינה בדרך)

באפריל 1948 עברה מפקדת ה"הגנה" מגישה הגנתית ליוזמה התקפית באמצעות תוכנית ד'. מטרת התוכנית הייתה לתפוס שליטה רציפה על השטח שהוקצה למדינה היהודית בהחלטת האו"ם, לייצב את הקווים ולהבטיח את הדרכים לקראת הפלישה הצפויה של צבאות ערב הסדירים. התוכנית התחילה בהפעלת **"מבצע נחשון"**, שמטרתו הייתה לפרוץ את המצור הערבי על ירושלים ולהבטיח מעבר בטוח של שיירות אספקה לעיר הנצורה. במהלך המבצע כבשו הכוחות לראשונה כפרים שחלשו על הדרך והצליחו להעביר שיירות מזון וציוד קריטיות לירושלים. בהמשך הורחב שטח השליטה היהודי ונכבשו ערים מעורבות כמו חיפה וטבריה. המעבר מהגנה להתקפה יצר רצף טריטוריאלי יהודי והביא לכך שלקראת עזיבת הבריטים והכרזת על הקמת מדינה החזיק היישוב היהודי בשטח גדול ורציף. (ארגון מורשת ההגנה, תוכנית ד')

היבט ופרשנות/עמדה/תובנה אישית

היבט ופרשנות/עמדה/תובנה אישית - אוריאל יששכרוב

היבט היסטורי - שיטת השיירות

מאחר והערבים שלטו בגבעות ובכפרים לאורך ציר התנועה הראשי, במיוחד בדרך לירושלים וליישובי הגליל, כלי רכב יחידים היו חשופים למארבים קטלניים. בתחילת שלב א' של מלחמת העצמאות, לפני המעבר לתוכנית ד', מענה היישוב היה **שיטת השיירות** – ריכוז של משאיות אספקה ואוטובוסים אזרחיים, שלוו בלוחמים חמושים ובכלי רכב משוריינים מאולתרים. חלק מהשיירות הצליחו אמנם להגיע ליעדן ולספק לתושבים מזון, נשק ותרופות שסייעו להם להמשיך בלחימה, אך חלק מהשיירות גבו מחיר דמים כבד. הערבים נערכו למאבק בשיירות, שכללו את המארבים, חסמו את הכבישים בסלעים ובמחסומים, וטמנו מלכודות בנקודות תורפה טופוגרפיות כמו שער הגיא, באב אל-ואד בשמו הערבי. בחודש מרץ 1948 נפגעו כמה שיירות בצורה קשה – שיירת חולדה יצאה מקיבוץ חולדה לירושלים ו22 מלוחמיה נהרגו בקרבות, שיירת נבי דניאל יצאה מירושלים לגוש עציון ובדרכה חזרה הותקפה ונהרגו 15 מהלוחמים, ובהתקפה על שיירת יחיעם שהייתה בדרכה לקיבוץ יחיעם שבצפון נהרגו 47 לוחמים.

במבט לאחור, גבורתם ומסירותם של לוחמי השיירות ראויה להערצה. הלוחמים ידעו עד כמה מסוכנת המשימה שהם לקחו על עצמם אך יצאו לדרך מתוך תקווה ואמונה. בין הלוחמים והנופלים היו שורדי שואה, חלקם אף נצר אחרון למשפחתם, ואחרים שהשאירו מאחוריהם נשים, ילדים ומשפחות. מדינת ישראל עדיין לא קמה, וכל הלוחמים התנדבו למשימה ויצאו אליה מתוך הבנה שללא הקרבה עצמית היישוב היהודי לא ישרוד את המאבק, ומתוך תחושת ערבות הדדית ודאגה לאחיהם הנמצאים בירושלים וביישובים המבודדים.

הערכים הללו עולים בצורה ברורה ויפה בשירו של חיים חפר – "קרב הראל". השיר מתאר מצד אחד את הקשיים הגדולים העומדים בפני היישובים המבודדים – "העיר גוועת במצור אין לחם אין כלום", ואת מצבם של הלוחמים, המתוארים בשיר כ"כל אלה שכמעט אינם חוזרים". השיר ממשיך ומדבר על האבדות הכבדות, ועל הקושי הנפשי שמתמודדים איתו הלוחמים – "אם נחזור עוד מן הלילה ב-20 שנה נזקין". עם זאת, כשמגיע הפזמון השיר מביא איתו תקווה ואופטימיות, שבאה לידי ביטוי גם במילים וגם במנגינה – את תראי את הדרך הפתוחה! יש תקווה – בסוף ננצח! (חיים חפר, קרב הראל)

מקטעים ∇

∇ מקטע 1

מקטעים

הוספת פרטים למקטע

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

פתיחה והצגת הרקע

מה יאמר במקטע

ברוכים הבאים לפרק נוסף של "היסטוריה, שירים ומה שביניהם". והפעם נדבר על לוחמת השיירות במלחמת העצמאות.
הכול מתחיל ב-29 בנובמבר 47'. האו"ם מאשר את החלטת החלוקה. ברחובות היהודיים יש צהלה וריקודים, אבל בצד הערבי – דחייה מוחלטת. כבר למחרת נורות יריות ראשונות על אוטובוס אגד ליד נחלים. המלחמה פורצת.

בשלב הראשון הזה, הישוב היהודי מוצא את עצמו במאבק מקומי מול ערביי הארץ ומתנדבי "צבא ההצלה" של קאוקג'י. לערבים היה יתרון טופוגרפי אדיר – הם שלטו בגבעות ובכבישים הראשיים. מנגד, לכוח היהודי היו ארגון ומשמעת, אבל מחסור חמור בנשק כבד וארטילריה . כדי להעביר אספקה לירושלים הנצורה וליישובים המבודדים בנגב ובגליל, היישוב פותח ב"שיטת השיירות": משאיות ואוטובוסים אזרחיים, שלוו בלוחמים ובמשוריינים מאולתרים. אבל השיטה הזו גובה מחירים קשים.

תוספות אמנותיות מתוכננות

(לא חובה) אם החלטתם לצרף תוספות אומנותיות, ודאו שפירטתם מה הן התוספות המתוכננות לשקפים ולמעברים הרלוונטיים (למשל מוזיקה, צלילים מיוחדים, וכדומה).

∇ מקטע 2

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

שיטת השיירות - הצגה והרחבה

מה יאמר במקטע

השיירות מנסות לפצות על הנחיתות שלהם בעזרת תגבור הלוחמים והוספת מיגון לשיירות, אבל הערבים מבינים את השיטה ומגיבים בהתאם. הם טומנים מארבים בנקודות תורפה: משאירים מחסומים ואבנים על הכביש, וכשהשיירה נתקעת מתחילים בירי מהנקודות הגבוהות ובהתקפה מרוכזת. חלק מהשיירות מצליחות להגיע ליעדן, אך היו גם שיירות שנאלצו לסגת לאחר מאבק והרוגים רבים בלי שמילאו את המשימה.

תוספות אמנותיות מתוכננות

(לא חובה) אם החלטתם לצרף תוספות אומנותיות, ודאו שפירטתם מה הן התוספות המתוכננות לשקפים ולמעברים הרלוונטיים (למשל מוזיקה, צלילים מיוחדים, וכדומה).

∇ מקטע 3

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

משבר השיירות במרץ 1948

מה יאמר במקטע

בסוף חודש מרץ 1948 היה משבר קשה ליישוב היהודי כששיירות רבות ספגו אבדות קשות. ב27 במרץ יצאו שתי שיירות - שיירת נבי דניאל מירושלים לגוש עציון, ושיירת יחיעם מנהריה ליחיעם שבגליל. שיירת נבי דניאל הצליחה להגיע ליעדה ולהעביר את האספקה ליישובים הנצורים, אך בדרכה חזרה הותקפה ורק לאחר יותר מיום של קרב קשה הגיעו כוחות בגריטים לסייע בחילוץ הלוחמים, לאחר ש15 מהם נהרגו . שיירת יחיעם הותקפה בדרכה ליד הכפר אל-כאברי ו47 מהלוחמים נהרגו ללא שהצליחו לעמוד במשימה. כמה ימים אחר כך, ב31 במרץ, יצאה שיירת חולדה לירושלים, נתקלה גם היא במארב ו-22 מלוחמיה נהרגו.

תוספות אמנותיות מתוכננות

(לא חובה) אם החלטתם לצרף תוספות אומנותיות, ודאו שפירטתם מה הן התוספות המתוכננות לשקפים ולמעברים הרלוונטיים (למשל מוזיקה, צלילים מיוחדים, וכדומה).

∇ מקטע 4

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

ניתוח השיר - הגבורה, התקווה והאמונה

מה יאמר במקטע

השיר "קרב הראל", שכתב חיים חפר, מתאר לנו כיצד הרגישו הלוחמים בשיירות ומה הערכים שהניעו אותם. הלוחמים יצאו לדרך בידיעה שאין להם מספיק ציוד ומה הסכנה לקראתה הם הולכים. השיר מתאר כיצד הם יוצאים "עם ארבעים כדור לאיש", וקוראים לעצמם "אלה שכמעט אינם חוזרים". האבדות הקשות מביאות את הלוחמים לפגישה נפשית קשה - "ליבנו כבר אטום", ו"אם נחזור עוד מן הלילה בעשרים שנה נזקין". מה אם ככה גורם לאותם צעירים וצעירות, חלקם שורדי שואה ואף נצר אחרון למשפחתם? קודם כל - תחושת הערבות ההדדית והזדהות עם מצוקתם של היישובים הנצורים - "העיר גוועת במצור אין לחם אין כלום". ולצד זה - השיר מביא איתו תחושה של תקווה ואמונה. הבתים בשיר עוסקים בקשיים, במצוקה, בתחושת האבל והאובדן, אבל הפזמון מביא רוח אחרת.
- השמעת הפזמון-
את עוד תראי את הדרך הפתוחה! המילים והמנגינה מעבירים פתאום מסר אופטימי! עם כל הקושי והאבידות והמצוקה, הלוחמים האמינו שהמאבק שלהם משמעותי ושבזכותם תפתח הדרך, תקום מדינה ויהיה אפשר לחיות כאן בבטחה.

תוספות אמנותיות מתוכננות

הפזמון מהשיר "קרב הראל".

∇ מקטע 5

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

סיכום וסיום

מה יאמר במקטע

בעקבות האבידות הקשות בחודש מרץ, ומסיבות נוספות, הוחלט בחודש אפריל להתחיל ב"תוכנית ד'" - מעבר להתקפה יזומה והשתלטות על שטחים. גם לאחר מכן המשיכו השיירות במתכונת מצומצמת יותר. אנו עומדים היום כמעט 80 שנה אחרי האירועים, ולא נותר לנו אלא להשתהות מגבורתם של לוחמי דור תש"ח - ממסירותם ונכונותם להקריב עבור אחיהם, ומהאמונה והתקווה שהביאו עמם גם בתנאים קשים ביותר. לוחמים אלו התוו דרך ערכית לדורות שבאו אחריהם, ואנו מתפללים שנזכה לגאולה שלימה ולסיומם של כל המלחמות במהרה בימינו.

תוספות אמנותיות מתוכננות

(לא חובה) אם החלטתם לצרף תוספות אומנותיות, ודאו שפירטתם מה הן התוספות המתוכננות לשקפים ולמעברים הרלוונטיים (למשל מוזיקה, צלילים מיוחדים, וכדומה).

∇ מקטע 6

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

כתבו כותרת עניינית למקטע המשקפת את תוכנו ומטרתו

מה יאמר במקטע

כתבו את הטקסט שייאמר במקטע. הטקסט צריך להתייחס לנושא/לסוגיה/לדילמה, ולשלב את ההביט והפרשנות/העמדה/בתובנה האישית. שלבו מושגים ומקורות כנדרש.

תוספות אמנותיות מתוכננות

(לא חובה) אם החלטתם לצרף תוספות אומנותיות, ודאו שפירטתם מה הן התוספות המתוכננות לשקפים ולמעברים הרלוונטיים (למשל מוזיקה, צלילים מיוחדים, וכדומה).

מושגים

צבא ההצלה מבצע נחשון שיטת השיירות

מקורות

גדעון דרורי, 1998, תקומה פרק 2 מדינה בדרך, הטלוויזיה החינוכית, דקות 26-30. https://www.youtube.com/watch?v=1XsrQ3aVmIk . רלוונטי כי מתאר את התקופה, מהימן כי מביא עדויות ותיעודים מהתקופה, מקורות ראשוניים.
ללא מחבר, ללא תאריך, תוכנית ד', אתר ארגון מורשת ההגנה, פסקאות 2-3, https://hahagana.org.il/independencewar/?itemId=49622 . רלוונטי כי מתאר את התקופה, מהימן כי זה אתר רשמי של ארגון ההגנה שניהל את הקרבות הללו.
חיים חפר, 2016, קרב הראל, youtube, https://www.youtube.com/watch?v=qlAoq1Y9DDM. רלוונטי כי מתאר את הקרבות בתקופה, מהימן כי חיים חפר עצמו היה לוחם בפלמ"ח ובשירים שכתב על המלחמה מתאר את מה שעבר עליו ועל חבריו.
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור

שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור